

บทที่ ๔
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง

1

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

- การตรวจสอบทางการเมือง
  - กระทำ ธุรกรรม การ ถอดถอน ญาติไม่ไว้วางใจ
- การตรวจสอบทางอาญา
  - ระบบศาลปกติ vs ระบบศาลพิเศษ
- การตรวจสอบทรัพย์สิน
  - การยื่นบัญชีทรัพย์สิน
  - คดีร่ำรวยผิดปกติ

2

การตรวจสอบทางอาญา

▪ ระบบศาลปกติ :

- ศาล+วิธีพิจารณาเหมือนคดีอาญาทั่วไป: เยอรมนี อิตาลี โปรตุเกส อังกฤษ (ประเทศส่วนใหญ่)
- ศาลอุทธรณ์ : เบลเยียม
- ศาลฎีกา : สเปน เนเธอร์แลนด์
- ศาลรัฐธรรมนูญ : ออสเตรีย

3

▪ ระบบศาลพิเศษ :

- ฝรั่งเศส: ศาลยุติธรรมแห่งสาธารณรัฐ (The Court of Justice of the Republic) องค์คณะประกอบด้วย ส.ส. ๖ คน + ส.ว ๖ คน และผู้พิพากษาศาลฎีกา ๓ คน รวม ๑๕ คน
- กรีซ : ศาลสูง (The Supreme Spacial Court) องค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ๗ คน + ผู้พิพากษาศาลปกครองสูงสุด ๖ คน รวม ๑๓ คน
- ฟินแลนด์ : ศาลสูง (The High Court of Impeachment) ประกอบด้วย ปธ.ศาลฎีกา ปธ.ศาลปกครองสูงสุด ปธ.ศาลอุทธรณ์ ๓ คน และสมาชิกรัฐสภา ๕ คน รวม ๑๐ คน

4

การตรวจสอบทางอาญา
ก่อนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

ฎ.๕๔๘/๒๕๑๐

ข้อหา :

เรียกรับเงินจำนวน ๕ ล้านบาท เพื่อแลกกับจัดการให้ผู้เสียหายได้รับสิทธิเช่าพื้นที่ป่าสงวน ๑ แส่นไร่เศษ ที่ อ.เบตง จ.ยะลา

จำเลยที่ ๑ พลเอกสุรจิตฯ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
จำคุก ๑๕ ปี (ป.อ. ม.๑๔๙)

จำเลยที่ ๒ คุณหญิงน้อมจิตฯ

ภริยา จำคุก ๑๐ ปี (+ ม.๘๖)

จำเลยที่ ๓ นางจำรูญฯ คนสนิท

ภริยา จำคุก ๑๐ ปี (+ ม. ๘๖)

5

การตรวจสอบทรัพย์สิน
ก่อนรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

• **ยึดทรัพย์จอมพลสุษดีฯ**

๖๐๔,๕๕๑,๒๗๖.๖๒ บาท

(ม.๑๗ วรรคหนึ่ง ปี ๒๕๐๒)

• **ยึดทรัพย์จอมพลถนอมฯ**

๔๐๐ ล้านบาทเศษ

(ม.๑๗ วรรคหนึ่ง ปี ๒๕๑๕)

• **ยึดทรัพย์พล.ชาติชายฯ**

กับพวกรวม ๑๐ คน จำนวน
เงินประมาณ ๑,๖๐๐ ล้านบาท
(โดยประกาศ ร.ส.ช.ฉบับที่ ๒๖)
ศาลฎีกายกคำร้อง

• **คดีร่ำรวยผิดปกติ**

พล.อ.ชำนาญฯ

อดีตปลัดกระทรวงกลาโหม

๖๙,๗๖๗,๓๘๐.๒๗ บาท

(ฎ.๒๑๙/๒๕๓๙)

6

ระบบศาลปกครองเมืองในฝรั่งเศส ต้นแบบศาลปกครองเมืองไทย

๑. ศาลอาญาชั้นสูง (the High Court of Justice หรือ Haute Cour de Justice)

- มีอำนาจพิจารณาคดีที่ประธานาธิบดีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานทรยศต่อชาติ (high treason)
- สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นผู้กล่าวหา แต่ละสภาต้องแยกกันลงมติ โดยมติต้องเห็นชอบเหมือนกัน และต้องได้คะแนนเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกแต่ละสภา
- ใต้สวนข้อเท็จจริงโดยองค์คณะใต้สวน ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ๕ คน
- องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีประกอบด้วย ส.ส. ๑๒ คน ส.ว. ๑๒ คน
- คำพิพากษาของศาลนี้เป็นที่สุด
- รัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เปลี่ยนอำนาจหน้าที่ของศาลนี้ให้เป็นองค์กรถอดถอนประธานาธิบดี (impeachment) โดยองค์คณะประกอบด้วย ส.ส. และ ส.ว. ทุกคน

7

๒. ศาลอาญาแห่งสาธารณรัฐ (The Court of Justice of the Republic หรือ Cour de Justice de La Republic)

- มีอำนาจพิจารณาคดีที่รัฐมนตรีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่
- เริ่มคดีโดยการยื่นข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการพิจารณาข้อกล่าวหา ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ๓ คน ศาลปกครองสูงสุด ๒ คน และศาลบัญชี ๒ คน
- ถ้าคณะกรรมการดังกล่าวเห็นว่า มีมูลพอจะฟ้องร้อง จะส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการใต้สวนซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ๓ คน เพื่อใต้สวนพยานในเบื้องต้น
- ถ้าคณะกรรมการใต้สวนเห็นว่า คดีมีมูล จะส่งเรื่องไปยังอัยการประจำศาลฎีกาเพื่อนำคดีขึ้นสู่ศาลแห่งนี้ เพื่อให้องค์คณะที่มาจากสภาผู้แทนฯ ๖ คน วุฒิสภา ๖ คน และผู้พิพากษาศาลฎีกาอีก ๓ คน พิจารณาพิพากษาคดีต่อไป
- อุทธรณ์ได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายต่อศาลฎีกาซึ่งต้องพิจารณาโดยที่ประชุมใหญ่
- ประธานาธิบดี Emmanuel Macron ประกาศเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐ว่าจะยกเลิกศาลนี้

8

ข้อถกเถียงในสภาร่างรัฐธรรมนูญ (ส.ส.ร.) ปี ๒๕๔๐
ประเด็น : ควรมีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ หรือไม่

ฝ่ายที่เห็นว่าไม่ควรมี

- ขัดต่อหลักความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ
- ไม่มีการตรวจสอบโดยศาลที่สูงกว่า

ฝ่ายที่เห็นว่าควรมี

- นักการเมืองต่างจากประชาชน เพราะมีอำนาจ
- องค์คณะใหญ่ + ผู้พิพากษา ประสพการณ์กว่า ๓๐ ปี

ผลประชาพิจารณ์: ควรมี ๘๕,๒๓๖ คน ไม่ควรมี ๖,๘๕๓ คน

9

ลักษณะพิเศษของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ

- เป็นแผนกคดีในศาลฎีกาที่ตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ
- องค์คณะพิพากษาเป็นองค์คณะใหญ่
- ผู้เสียหายฟ้องคดีเองไม่ได้
- วิธีพิจารณาคดีใช้ระบบไต่สวน
- องค์คณะต้องมีคำวินิจฉัยส่วนตน
- การอุทธรณ์ทำได้ยาก

18

ความแตกต่างระหว่างระบบกล่าวหากับระบบไต่สวน

ระบบกล่าวหา	ระบบไต่สวน
๑. ศาลต้องเป็นกลาง คู่ความมีหน้าที่เสนอความจริงต่อศาล	ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงมากกว่าระบบกล่าวหา
๒. เครื่องครัดกับกฎหมายวิธีพิจารณาความ และการได้มาซึ่งพยานหลักฐาน	เน้นการค้นหาความจริงเป็นสำคัญ
๓. มีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์ให้แก่จำเลย	หลักยกประโยชน์ฯ ไม่นำมาใช้ เว้นแต่พยายามทุกทางแล้ว ยังคงมีข้อสงสัยอยู่

11

ความแตกต่างระหว่างระบบกล่าวหากับระบบไต่สวน

ระบบกล่าวหา	ระบบไต่สวน
๔. รับฟังแต่พยานหลักฐานที่เสนอต่อหน้าศาล	พยานหลักฐานที่ไม่ได้เสนอต่อหน้าศาลก็รับฟังได้
๕. หมายความมีบทบาทมากกว่าระบบไต่สวน	หมายความมีบทบาทน้อยกว่าระบบกล่าวหา

12

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐

13

คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญา
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑. คดีอาญา
๒. คดีร่ำรวยผิดปกติ
๓. คดีจิตใจไม่ยี่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือ
ยื่นเท็จ
๔. คดีคณะกรรมการป.ป.ช. กระทำความผิดเสียเอง

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ และร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐(๑) ถึง (๔)

14

๑. คดีอาญา

ประเภทคดีที่อยู่ในอำนาจ

- ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ (๑) และร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐(๑) : **ทุจริตต่อหน้าที่**
- ตามร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ :
  - (๑) ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่
  - (๒) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
  - (๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม
  - (๔) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น
  - (๕) ประพฤติมิชอบ

15

- **ความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่**

คำว่า ทุจริตต่อหน้าที่ หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่ หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น (ร่างพ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ)

- เช่น ความผิดตาม ป.อาญา ม.๑๔๗ ถึง ๑๕๖ อันเป็นการกระทำความทุจริตหาผลประโยชน์ตามม.๑(๑) แห่ง ป.อาญา รวม ๑๑ ฐานความผิด และความผิดตามม.๑๕๗ ในกรณีปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

16

- **ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เช่น**

- ความผิดตาม ป.อาญา ม.๑๕๘ ถึง ๑๖๖ เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายโดยไม่ถึงกับต้องทุจริต รวม๑๓ ฐานความผิด และความผิดตามม. ๑๕๗ ในกรณีปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

- **ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เช่น**

- ความผิดตาม ป.อาญา ม.๒๐๐ ถึง ๒๐๓

17

- **ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เช่น**

- พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พศ. ๒๕๔๒ (ม.๑๓)

- กฎหมายว่าด้วยการมีผลประโยชน์ทับซ้อน และกฎหมายว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

- ความผิดฐานฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมายอื่น หรือความผิดอื่นอันเนื่องมาจากการประพฤติมิชอบ

- **ประพฤติมิชอบ**

- หมายถึงการกระทำที่ไม่ใช่ทุจริตต่อหน้าที่ แต่เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดโดยอาศัยเหตุที่มีตำแหน่งหน้าที่ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี ที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับผลประโยชน์ หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

18

๑. คดีอาญา

บุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลนี้

- (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๒) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ
- (๔) ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน
- (๕) ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน
- (๖) ผู้ให้สินบน

บุคคลตาม (๑) เป็นไปตามร่างพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐(๑) ส่วนบุคคลตาม (๕) และ (๖) เป็นไปตามมาตรา ๑๐ (๓)

19

ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตฯ ม.๔ ว.๔ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายความว่า

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) ส.ส.
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น นอกจาก (๑) (๒) ตาม ก.ม.ว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง
- (๖) ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตาม ก.ม.ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
- (๗) ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(ไม่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง)

20

ความหมาย : ข้าราชการการเมืองอื่น ตาม ม.๙ (๑)

๑. ข้าราชการการเมือง ตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕
ม. ๔(๘)-(๒๐)

๒. ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมือง ตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา
พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๘๒(๑)-(๒๔)

21

ข้าราชการการเมืองตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการการเมือง
พ.ศ.๒๕๓๕ ม.๔ (๘) - (๒๐)

- (๘) ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี (๑๗) เลขานุการรัฐมนตรีกระทรวง
(๙) ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรี (๑๘) ผ.ช.เลขานุการรัฐมนตรี
กระทรวง
(๑๐) ที่ปรึกษารัฐมนตรีและรัฐมนตรีสำนักนายกฯ
(๑๑) เลขานุการนายกรัฐมนตรี (๑๙) เลขานุการรัฐมนตรีทบวง
(๑๒) รองเลขานุการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
(๑๓) โฆษกประจำสำนักนายกฯ (๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรีทบวง
(๑๔) รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
(๑๕) เลขานุการรมต.ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
(๑๖) ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

รวม ๑๓ ตำแหน่ง

22

ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามพ.ร.บ.ระเบียบ

ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๙๒ (๑) – (๒๔)

(๑) ที่ปรึกษาประธานรัฐสภา	(๒) ที่ปรึกษารองประธานรัฐสภา
(๓) ที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนฯ	(๔) ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภา
(๕) ที่ปรึกษารองประธานสภาผู้แทนฯ	(๖) ที่ปรึกษารองประธานวุฒิสภา
(๗) ที่ปรึกษาผู้นำฝ่ายค้านฯ	(๘) โฆษกประธานสภาผู้แทนฯ
(๙) โฆษกประธานวุฒิสภา	(๑๐) โฆษกผู้นำฝ่ายค้านฯ
(๑๑) เลขานุการประธานรัฐสภา	(๑๒) เลขานุการรองประธานรัฐสภา
(๑๓) เลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ	(๑๔) เลขานุการประธานวุฒิสภา

23

ข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามพ.ร.บ.ระเบียบ

ข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ.๒๕๕๔ ม.๙๒ (๑) – (๒๔)

(๑๕) เลขานุการรองประธานสภาผู้แทนฯ	(๑๖) เลขานุการรองประธานวุฒิสภา
(๑๗) เลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน	(๑๘) ผู้ช่วยเลขานุการประธานรัฐสภา
(๑๙) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.รัฐสภา	(๒๐) ผู้ช่วยเลขานุการประธานสภาผู้แทนฯ
(๒๑) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.วุฒิสภา	(๒๒) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.สภาผู้แทนฯ
(๒๓) ผู้ช่วยเลขานุการรองปธ.วุฒิสภา	(๒๔) ผู้ช่วยเลขานุการผู้นำฝ่ายค้าน

รวม ๒๔ ตำแหน่ง

24

**คำวินิจฉัยศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ
ที่ อม.๔/๒๕๕๖**

เลขานุการรองประธานวุฒิสภาเป็น
ข้าราชการการเมืองและเป็นผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมือง ตามพ.ร.บ.
ระเบียบข้าราชการฝ่ายรัฐสภา พ.ศ.
๒๕๕๔ ม.๘๒(๑๖) ประกอบ พ.ร.บ.ว่า
ด้วยการป้องกันและปราบปรามการ
ทุจริต ฯ ม.๔ ว.๑ และว.๒ (๖) มีหน้าที่
ยื่นบัญชีฯตามม.๓๒ และ ม.๓๓

**คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ที่ ๕๐/๒๕๕๓**

ที่ปรึกษาประธานวุฒิสภาเป็นบุคคล
ตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการฝ่าย
รัฐสภา พ.ศ.๒๕๑๘ ม.๖๑ (๓)
(กฎหมายเก่า) เป็นข้าราชการการเมือง
อื่น ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี๒๕๕๐)
ม.๒๘๑(๕) มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดง
รายการทรัพย์สินฯ

25

**บุคคลที่เคยเป็นปัญหาว่าอยู่ในความหมาย
ของคำว่า ข้าราชการการเมืองอื่น หรือไม่**

- บุคคลตามพ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.
๒๕๒๘ ม.๕๘ ที่บัญญัติว่า
“ให้ผู้ว่ากทม รองผู้ว่ากทม เลขานุการผู้ว่ากทม ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่า
กทม. เลขานุการประธานสภากทม. เลขานุการรองประธานสภากทม.
ประธานที่ปรึกษาและที่ปรึกษา เป็นข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วย
ระเบียบข้าราชการเมือง”

26

อม.๓/๒๕๕๓

จำเลยที่ ๑ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
จำเลยที่ ๒ ผู้อำนวยการเขตบางขุนเทียน

ข้อกล่าวหา

จำเลยทั้งสองปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตในโครงการก่อสร้างสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กข้ามคลองตันสนไปเชื่อมกับเคหะชุมชนธนบุรี ๑ เป็นเหตุให้กทม.ได้รับความเสียหายเป็นเงิน ๙๘๕,๖๒๐ บาท เหตุเกิดระหว่าง ๑๓ ก.ค. ๒๕๔๑ ถึง ๓๐ ธ.ค. ๒๕๔๑ ขอให้ลงโทษตาม ป.อาญา ม.๑๕๗

มีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า: รองผู้ว่าฯกทม. เป็นข้าราชการการเมืองอื่นตามความหมายของรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ วรรค ๑ หรือไม่

27

คำวินิจฉัย:

รองผู้ว่าฯกทม. ไม่ใช่บุคคลตามรธน.ฉบับปี ๒๕๕๐ ม.๒๗๕ วรรคหนึ่ง

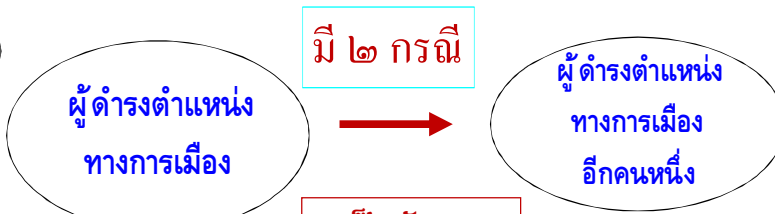
- ข้าราชการการเมืองอื่น ต้องอยู่ในระดับเดียวกับตำแหน่งตามพ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการการเมือง พศ. ๒๕๓๕
- พ.ร.บ.ระเบียบข้าราชการกรุงเทพมหานคร พศ. ๒๕๒๘ ม.๕๘ วรรค ๑ เพียงแต่กำหนดสถานะของผู้ดำรงตำแหน่งที่ระบุไว้ให้แตกต่างจากข้าราชการประจำเท่านั้น
- กรุงเทพมหานครเป็นเพียงราชการส่วนท้องถิ่นเทียบไม่ได้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นผู้บริหารระดับชาติ

อม.๓/๒๕๕๓

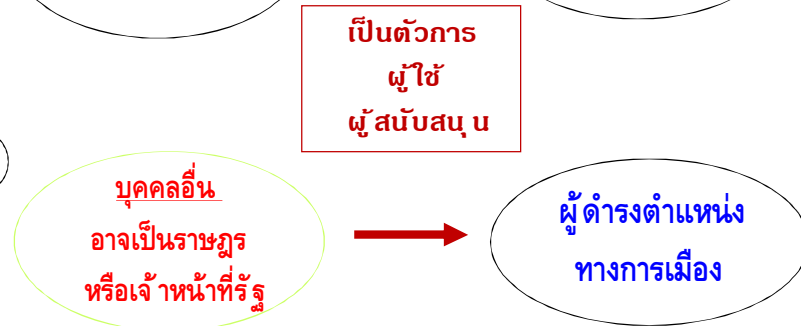
28

ลักษณะ : ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

๑.

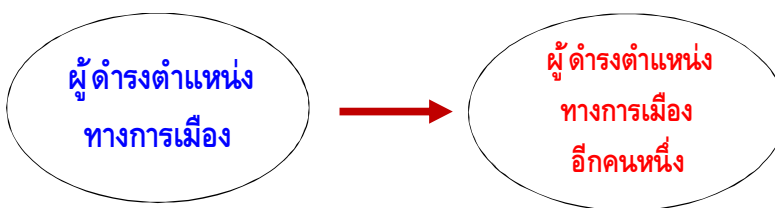

๒.

29

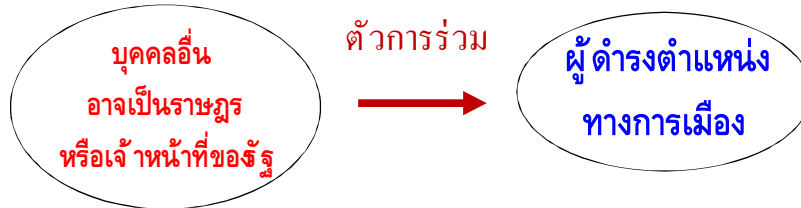
ข้อสังเกต: ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

(๑) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ต้องเป็นการกระทำที่อยู่ในขอบอำนาจหน้าที่ จึงลงโทษผู้ดำรงตำแหน่ง ที่เป็น ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน การกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งคนอื่นได้เพียง ในฐานะผู้สนับสนุน

30

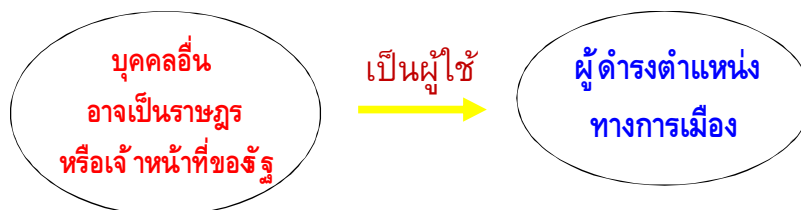
ข้อสังเกต: ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

(๒) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ ผู้กระทำความผิดมีคุณสมบัติพิเศษคือเป็นเจ้าพนักงานจึงลงโทษข้าราชการหรือราษฎรที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งฯได้เพียงในฐานะผู้สนับสนุน

31

ข้อสังเกต: ตัวการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน

(๓) ปอ.ม.๘๔ ว.๒ ผู้ใช้ต้องรับโทษเสมือนตัวการ แต่เมื่อข้าราชการหรือราษฎรเป็นตัวการร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งฯไม่ได้ ย่อมลงโทษราษฎรที่เป็นผู้ใช้ได้เพียงในฐานะผู้สนับสนุน

32

อม.๑๔/๕๒   **คดีพล.อ.ธรรมรักษ์ฯ**

คำฟ้อง : จำเลยที่ ๑ (รอมว.กลาโหม) ร่วมกับจำเลยที่ ๒ (นักเคลื่อนไหวทางการเมือง) ใช้ จ้าง วาน จำเลยที่ ๔ (พนักงานของสำนักงาน กกต.) ให้นำข้อมูลสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งที่ยังไม่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงในฐานข้อมูลของนายทะเบียนพรรคการเมืองโดยมิชอบ แล้วจำเลยที่ ๔ ร่วมกับจำเลยที่ ๓ และที่ ๕ กับพวกกระทำการดังกล่าว

คำขอ : ขอให้ลงโทษตาม พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การของรัฐฯ พ.ศ.๒๕๐๒ ม.๖ , ๑๑ ป.อาญา ม.๓๓, ๘๓, ๘๔, ๘๖ ฯลฯ

34

อม.๑๔/๕๒

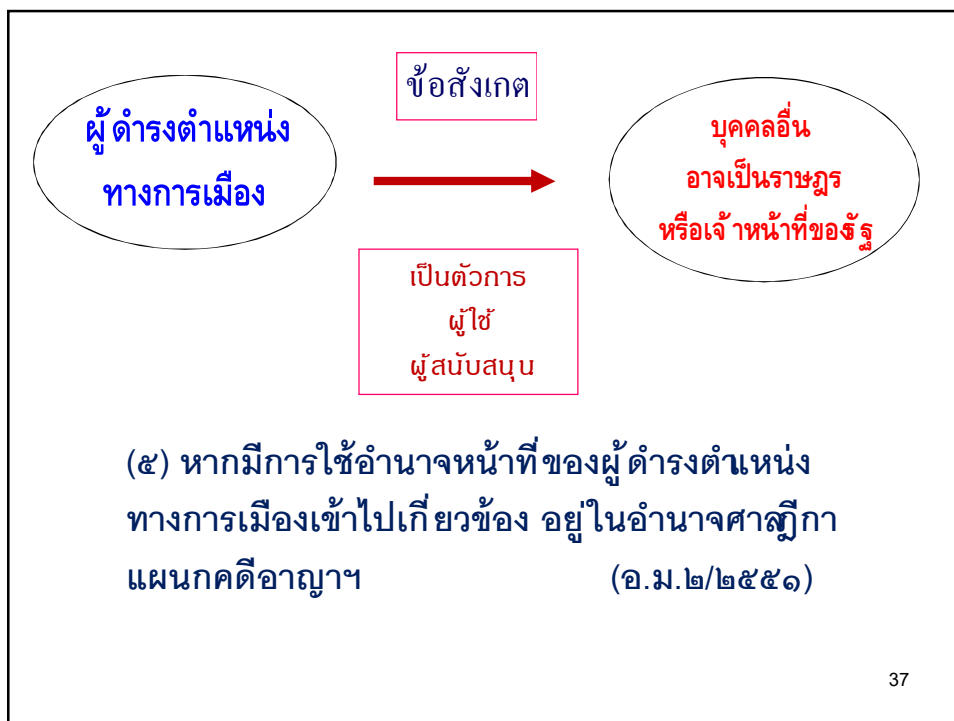
คำวินิจฉัย: ไม่ประทับฟ้อง

- รธน.ปี ๒๕๕๐ ม.๒๗๕ ว.๒ และ พ.ร.ป. วิ.อม.๒๕๔๒ ม.๙ (๒) ต้องเป็นการกระทำในฐานะเป็นตุลาการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุนการกระทำ ความผิดของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สส. ส.ว. หรือข้าราชการการเมืองอื่น แต่คดีนี้โจทก์กล่าวหาว่า จำเลยที่๔ กระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่โดยมีจำเลยที่๑ และที่ ๒ ร่วมกันใช้ จ้าง วาน
- ไม่ปรากฏการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ของจำเลยที่๑ ในฐานะระมว.กลาโหม

35

- สำนักงานคณะกรรมการ ก.ก.ต. ซึ่งจำเลยที่๔ สังกัด ไม่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลที่มีจำเลยที่๑ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ในฐานะฝ่ายบริหารที่จะกำกับดูแลหรือควบคุมสั่งการใด ๆ ได้อีกด้วย
- มูลคดีตามฟ้องจึงไม่อยู่ในความหมายของการกระทำความผิดของตุลาการ ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน ในการกระทำความผิดอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ศาลฎีกาฯไม่ประทับฟ้อง และให้จำหน่ายคดีจากสารบบความ

36

อ.ม.๒/๒๕๕๑

นายวัฒนา อัสวเหม จําเลย
รมช.มหาดไทย + รมต.ประจำสำนักนายกฯ

ข้อหาที่ ๑

ใช้อำนาจในตำแหน่ง
โดยมิชอบบังคับซื้อ
ที่ดินที่เป็นที่ได้รับการ
ประกาศเป็นที่ทิ้งขยะ
สาธารณะจำนวน
๑,๙๐๐ ไร่จากราษฎร

คำพิพากษา:
ข้อหาที่ ๑ ยกฟ้อง

ข้อหาที่ ๒

ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ
ข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้ให้
เจ้าพนักงานที่ดินออกโฉนดโดย
มิชอบรวม ๕ แปลง

คำพิพากษา:
ข้อหาที่ ๒ ผิด ป.อาญา ม.๑๔๙
จำคุก ๑๕ ปี

38

39

อ.ม.๑๑/๒๕๕๒ คดีของเจ้าหน้าที่ใช้ในคดีคลองด่าน

จ.ล.ที่ ๑ หน.ฝ่ายรังวัด จ.ล.ที่ ๒ หน.งานรังวัด จ.ล.ที่ ๓ ช่างรังวัด จ.ล.ที่ ๔ นักวิชาการที่ดิน จ.ล.ที่ ๕ ปลัดอำเภอ จ.ล.ที่ ๖ กำนัน	ข้อกล่าวหา นายวัฒนาใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจู่ใจและเป็นผู้ใช้จำเลยทั้งหมดกับพวก ซึ่งเป็นผู้ทำให้ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนโดยมิชอบฯ
---	--

คำพิพากษายกฟ้อง คดีขาดอายุความ

40

อ.ม. ๑๒/๒๕๕๒

คดีของเจ้าหน้าที่ในคดีคลองด่าน

จำเลยเป็นเจ้าพนักงานที่ดิน อนุมัติลงนามออกโฉนดที่ดิน ๓ แปลง ทั้งที่รู้ว่าที่ดินบางส่วนเป็นที่ดินไม่อาจออกโฉนดที่ดินให้ได้ อันเป็นการแสวงประโยชน์ที่มีควรได้ให้แก่ นายวัฒนา กับพวก

ข้อกล่าวหา

นายวัฒนาใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้จำเลยกับพวก ซึ่งเป็นผู้ถูกใช้ให้ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนโดยมิชอบฯ

คำพิพากษายกฟ้อง คดีขาดอายุความ

41

อ.ม. ๑๓/๒๕๕๒

คดีของเจ้าหน้าที่ในคดีคลองด่าน

จำเลยเป็นหน.ฝ่ายทะเบียนทำความเห็นว่า ที่ดินที่ขอออกโฉนดไม่เป็นที่หลวงหวงห้าม ที่สาธารณประโยชน์ไม่ทับที่ดินผู้อื่น อยู่ในเกณฑ์ออกโฉนดที่ดินให้ได้และเจ้าหน้าที่ดำเนินการมาโดยถูกต้องตามระเบียบและกม.

ข้อกล่าวหา

นายวัฒนาใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบข่มขืนใจหรือจูงใจและเป็นผู้ใช้จำเลยกับพวก ซึ่งเป็นผู้ถูกใช้ให้ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของตนโดยมิชอบฯ

คำพิพากษายกฟ้อง คดีขาดอายุความ

42

อม.๑๓/๒๕๕๒

คดีของเจ้าหน้าที่ในคดีคลองด่าน

วันกระทำ

ความผิด

๓๐ ธ.ค. ๓๖

ป.อาญา ม.๑๕๗

อายุความ ๑๕ปี

วันฟ้อง

๒๘ ธ.ค. ๕๑

ครบกำหนด

อายุความ

๓๐ ธ.ค. ๕๑

วันเข้ามอบตัว

๑๖ ก.พ. ๕๒

ป.อาญา ม.๘๕ :

ฟ้อง + ได้ตัวมาศาล

ภายในกำหนด

อายุความ

43

ฎ.๑๓๕๙/๒๕๕๘

คำพิพากษา : การดำเนินคดีตามพร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ม.๖๖ ว.๑ มีเจตนารมณ์ในการดำเนินเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติ มิชอบให้เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้คณะกรรมการปป.ช.ทำหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง ให้อัยการสูงสุดฟ้องคดี พิจารณาคดีใช้ระบบไต่สวน ฉะนั้นความหมายของคำว่า ข้าราชการการเมืองอื่น ตาม ม.๖๖ ต้องอยู่ในระดับเดียวกับตำแหน่งทางการเมืองที่กล่าวไว้โดยเฉพาะไม่ใช่ข้าราชการที่ ทั่วไป ทั้งความหมายของข้าราชการการเมืองอื่นตามคำนิยามศัพท์ม๔(๕) ก็บัญญัติแยกต่างหากจากม๔(๗) ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จำเลยดำรงตำแหน่ง มิได้อยู่ในความหมายของคำว่าข้าราชการการเมือง ตามม.๖๖ คดีของจำเลยไม่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ แต่อยู่ในอำนาจของศาลชั้นต้นซึ่งมีเขตอำนาจตามที่โจทก์ฟ้อง โจทก์จึงมีอำนาจฟ้อง

44

คำพิพากษา : รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๕ กำหนดให้คดีที่กล่าวหาว่านายกรัฐมนตรีฯ ร่ำรวยผิดปกติ กระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ โดยกำหนดหลักการสำคัญว่า ผู้เสียหายอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการป.ป.ช. เพื่อให้ได้สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทำความเห็นไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ทั้งพร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ฯ ม๔ ห้ามศาลอื่นรับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ และม.๙ บัญญัติให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ มีอำนาจพิจารณาคดีที่มีมูลกล่าวหาว่านายกรัฐมนตรีฯ กระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทบความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เมื่อมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาว่าจำเลยในฐานะนายกรัฐมนตรีฯ กระทบความผิดตำแหน่งหน้าที่ราชการ จึงอยู่ในอำนาจของศาลฎีกา หากอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลชั้นต้นไม่